

викиди CO₂ не встановлені (Німеччина, Казахстан, Туреччина та інші);

– *модель 2* – країни комбінують систему торгівлі викидами з податком на викиди CO₂, який безпосередньо пов'язаний із вмістом цієї речовини в паливі. При цьому, податок на викиди CO₂ може бути двох типів: 2 а) структурною компонентою CO₂ у ставці акцизних податків (*fuel base carbon tax*) (Данія, Ірландія, Португалія, Фінляндія, Франція, Швеція); 2 б) функціонувати у складі податків на забруднення навколишнього природного середовища (*emission base carbon tax*) та справлятися з фактичних або вимірних викидів CO₂ (Естонія, Іспанія, Ісландія, Латвія, Ліхтенштейн, Норвегія, Польща, Словенія, Швейцарія, Україна);

– *модель 3* – країни комбінують систему торгівлі викидами з податком / збором та механізмом підтримки мінімального рівня цін на викиди CO₂, який використовується для збалансування ціноутворення в СТВ. Наприклад, Велика Британія та на розгляді в Нідерландах. Суть інструменту полягає в тому, що якщо ціна на квоти в системі торгівлі викидами нижча за мінімальний рівень цін на викиди двоокису вуглецю в країні, виробники сплачують різницю у вигляді податку / збору. Це одночасно забезпечує стабільний рівень цін на викиди двооксиду вуглецю, спонукає до впровадження інвестицій в кліматично нейтральні технології та не викривлює ринкові умови для різних секторів економіки.

Необхідно відмітити, що всі моделі функціонують в поєднанні з існуючими режимами гармонізованого акцизного оподаткування енергоресурсів в ЄС.

Виходячи з європейської практики для України найбільш прийнятним є використання податків на викиди двоокису вуглецю у вигляді структурної компоненти у ставці акцизних податків, а не у складі екологічного податків. Це дозволить спростити адміністрування такого податку та стимулювати економічних агентів до зміни споживчої та виробничої поведінки, що в кінцевому підсумку сприятиме зменшенню енергоємності ВВП та протидіятиме зміні клімату.

Література:

1. Khastara M., Aslania A., Nejatib M. How does carbon tax affect social welfare and emission reduction in Finland? Energy Reports. № 6. 2020. P. 736-744. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2352484719302690>.
2. Carbon Pricing Dashboard. The World Bank. URL: https://carbonpricingdashboard.worldbank.org/map_data.

Олійник А.А.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс

Славкова А.А.

к.е.н., доцент кафедри фінансів

ДВНЗ «Київський національний економічний

Університет імені Вадима Гетьмана»

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ЧИННИКІВ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Еволюція цифрової економіки та прояви світових цифрових трендів все більше спостерігаються в зростанні ролі інформації, посиленні трансформації фінансової інфраструктури, збільшенні обсягів та прискоренні руху фінансових потоків, зростанні конкуренції на ринку фінансових послуг. Функціональна та технологічна різноманітність поширення процесів цифровізації привносять додаткову невизначеність впливу на всі складові фінансової безпеки. Все це зумовлює необхідність комплексного розв'язання наукової проблеми обґрунтування теоретико-методологічної парадигми фінансової безпеки відповідно в умовах цифрової економіки та розробки на цій основі відповідних механізмів оздоровлення фінансової системи, забезпечення фінансової стабільності та сталого економічного розвитку.

Поняття фінансової безпеки є досить широким та розглядається під різними кутами окремими науковцями. Зокрема її розглядають: з позицій ресурсно-функціонального підходу; з точки зору статичності; у контексті нормативно-правового регламентування. Взавши до уваги, усі тлумачення, можна сформулювати єдине з позицій багатостороннього підходу, а саме: фінансова безпека – це захищеність фінансових інтересів на усіх рівнях фінансових відносин; певний рівень фінансової незалежності, стабільності й стійкості фінансової системи країни в умовах впливу на неї зовнішніх та внутрішніх дестабілізуючих факторів, що складають загрозу фінансовій безпеці; здатність фінансової системи держави забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи та стале економічне зростання [1, с. 26-27].

Відповідно виникає питання забезпечення фінансової безпеки, дієвість системи якої залежить від ідентифікації її чинників. Розрізняють такі чинники фінансової безпеки: економічні, інституційні та організаційні. Чинники фінансової безпеки розглядаються за її окремими складовими, а саме: фінансово-кредитна безпека, бюджетна безпека, податкова безпека та валютна безпека [2, с. 831]. Відповідно до визначених чинників розкриємо особливості їх прояву в умовах цифрової економіки через якісні характеристики цифрових технологій і фінансових інновацій.

Фінансово-кредитна безпека. Найбільш радикальною фінансовою інновацією на основі цифрових технологій залишається криптовалюта. Перелік її різновидів постійно зростає та вже становить більше двох тисяч, що свідчить про затребуваність серед інших криптоактивів виникненню яких вона сприяла [3, с.410-418]. На наш погляд, криптовалюта має великий потенціал та перспективність. І вона безпосередньо пов'язана з фінансовою безпекою через базову технологію блокчейн. Проте питання щодо того чи зможе блокчейн виконувати функцію грошей, залишається відкритим, так як не усі країни до такого готові. Наприклад, Центробанк Литви у червні 2020 року анонсував випуск власної колекційної цифрової монети на блокчейні NEM. У платіжний сервіс Samsung Pay, на частку якого припадає 80% південнокорейського ринку платежів, планується додати можливість підтримки криптовалюти. Відповідно до Меморандуму щодо просування глобальних проектів протидії зміні клімату передбачено виплати компенсацій і винагород за зниження викидів парникових газів у криптовалюті. Тобто, маємо також багато інших свідчень використання криптовалют як платіжного засобу, заощадження та нагромадження,

здатності ними виконувати також інші функції. Але є інша сторона, прослідковуються випадки нелегітимного використання криптовалют для нелегальних транзакцій, торгівлі наркотиками, зброєю та іншими забороненими товарами [4, с. 80]. Тому питання щодо впливу криптовалюти на фінансову безпеку є відкритим та невизначеним. Щодо інституційних та організаційних аспектів забезпечення фінансової безпеки у фінансово-кредитній сфері, то інституційна інфраструктура розширилась за рахунок появи, поряд з традиційними учасниками, високотехнологічних FinTech-компаній, кріпторіж, цифрових платформ тощо. Водночас бачимо скорочення мережі регіональних представництв як центральних, так і комерційних банків завдяки переходу на принцип «24/7/365» обслуговування споживачів за рахунок доступності і швидкості інтернету. Але також потрібно брати до уваги появу, поряд з традиційним для фінансової безпеки операційним, кредитним, правовим ризиками, нових, зокрема, кібер-ризиків, що у відповідь вимагає побудови системи організаційних заходів ефективної протидії.

Валютна безпека. Ризики традиційної МВС під впливом криптовалюти варто очікувати на рівні радикальної зміни концепції грошей і нівелювання необхідності обігу традиційних грошей, трансформації міжнародних валютно-фінансових відносин та «дедоларизації» світових валютних ринків, посилення дезінтермедіації на валютних ринках і тиску на більшість традиційних фінансових посередників, міжнародне кредитування та залучення інвестицій. Прикладом щодо розвитку цифрової економіки та Парку високих технологій є Білоруська Республіка, яка взяла ініціативу, в рамках якої визначено правила проведення ІСО, створення і проведення торгів на кріпторіжах, операцій з криптовалютами та їх контролю тощо [5].

Бюджетна безпека. Сьогодні для бюджетної безпеки використання криптовалюти та цифрових технологій стало викликом. Використання її для цілей тіньової економіки та економіки терору, об'єктами яких є економічне зростання, прямі іноземні інвестиції, фінансові ринки, торгівля, туризм та інші сфери, через нові моделі формування і руху нелегітимних фінансових потоків, конвертацію фіатних грошей в цифрові активи, незаконний вивід капіталу і нівелювання всіх заходів боротьби з боку державних органів і міжнародних організацій. Але так як криптовалюта не набула чіткого правового статусу і як платіжний засіб використовується поза традиційними фінансовими каналами, вона не підпадає під контроль грошових потоків і оподаткування, а, відтак, зменшується база оподаткування і бюджет не отримує повною мірою податкових надходжень.

Податкова безпека. Якщо розглядати криптовалюту з точки зору податкової безпеки як складової фінансової безпеки, то зазначимо, що вона, за рахунок таких властивостей як анонімність, конфіденційність, швидкість, транскордонність і мобільність транзакцій, сприяє зростанню ухилень від сплати податків, стає аналогом офшорів, розмиває базу оподаткування. У відповідь на такий виклик новою практикою стало, наприклад, об'єднання зусиль податкових органів США, Австралії, Великобританії, Канади і Нідерландів щодо розслідування схем ухилення від сплати податків з використанням криптовалюти. Також на сьогодні вже можна стверджувати про напрацювання підходів до оподаткування криптовалюти, що безпосередньо пов'язано з однозначним визначенням її

правового статусу. На практиці активно впроваджується оподаткування для майнерів, криптоінвесторів криптовалютних бірж, споживачів криптоактивів (США, Німеччина, Канада, Індія, Сінгапур, Південна Корея, Киргизстан та ін.). З точки зору стратегічних цілей забезпечення фінансової безпеки в країнах світу створюються умови для подальшого стабільного розвитку, а тактичні – враховують необхідність забезпечення податкової безпеки та однозначно визначають правовий статус криптовалюти, політику та режими оподаткування, оцінки ризиків та підходів їх нейтралізації [6, с. 43-46].

Отже, цифрова економіка, процеси цифровізації та впровадження фінансових інновацій на основі цифрових технологій є незворотнім процесом еволюційного розвитку. В умовах цифрової економіки і зростання значущості інформаційних і технологічних факторів для економічного розвитку трансформується система загроз. Водночас змінюється специфіка впливів на фінансову безпеку та окремі її структурні складові, попередження руйнівної дії яких потребує розробки та реалізації практичних заходів удосконалення механізмів її забезпечення.

Література:

1. Кравчук Н.Я. Фінансова безпека: Навчально-методичний посібник / Кравчук Н.Я., Колісник О.Я., Мелих О.Ю.. – Тернопіль: Вектор, 2010.
2. Барановський О.І. Філософія безпеки: монографія: у 2 т. Київ: УБС НБУ, 2014. Т. 1: Основи економічної і фінансової безпеки економічних агентів.
3. Пантелієєва Н. М., Рогова Н. В., Брайченко С. М., Джолос С. В., Колісник А. С. Сучасні аспекти трансформації економічних відносин: криптовалюти та їх правове регулювання. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики, том 4, No 31 (2019). Електронний доступ: <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v4i31.190962>
4. Звіт про взаємну оцінку. Заходи з протидії відмиванню грошей і фінансуванню тероризму Російська Федерація. 2019. URL: <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/mer4/fatf-2019-rossijskaa-federacia.pdf>.
5. Декрет № 8 «Про розвиток цифрової економіки» URL: <https://www.belrynok.by/2017/12/23/dekret-8-o-tsifrovoj-ekonomike-polnyjtekst/>
6. Рогова Н.В. Проблемні аспекти оподаткування криптовалют. Розвиток банківських систем світу в умовах глобалізації фінансових ринків: Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції. 25 жовтня 2019 р. Черкаси: ЧННІ ДВНЗ «Університет банківської справи», 2019.

Олійник Ю.Є.

*«Фінансові технології та інновації», 6 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»*

Науковий керівник - к.е.н., доцент кафедри фінансів Щербина А.Г.

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Задля успішного економічного розвитку держави повинна функціонувати інфраструктура фондового ринку. На даний час фондовий ринок України все ще перебуває на стадії розбудови. Проводячи аналіз його стану за останній період функціонування,